

Informatieplicht van beslagene houdt deels op bij de grens

— door **Arent Jan Oskam**

Het daadwerkelijk incasseren van geld vereist soms veel doorzettingsvermogen. Een veroordelend vonnis leidt niet automatisch tot betaling. Gelukkig bieden wet en rechtspraak handvatten om de debiteur te dwingen enige openheid van zaken te geven. Welke informatie kan de crediteur (executant) opeisen?

Vanaf het moment dat de deurwaarder gerechtigd is beslag te leggen, mag de deurwaarder bepaalde gegevens bij de debiteur opvragen. Zo dient de debiteur sinds 1 januari 2021 desgevraagd aan de deurwaarder te melden welke bank of banken geldmiddelen van de debiteur onder zich heeft of hebben.¹

Uit artikel 475g Rv volgt een andere belangrijke informatieverplichting: de debiteur is verplicht desgevraagd aan de deurwaarder zijn bronnen van inkomsten op te geven. Deze verplichting geldt overigens ook al in de conservatoire fase.² In die fase kan de debiteur dus reeds veroordeeld worden tot inzage op straffe van een dwangsom.³

In rechtspraak en literatuur waren tot nu toe verschillende opvattingen over hoever de inzageverplichting gaat: gaat het alleen om inkomsten of ook om vermogen? Moet ook inzage worden gegeven in buitenlandse bronnen van inkomsten?

In 1991 wees de Hoge Raad het arrest Tripels/Masson⁴. In die zaak betoogde schuldeiser Tripels dat de debiteur met diens gehele vermogen instaat voor de nakoming van zijn verplichtingen, reden waarom de

schuldeiser het recht zou hebben inzage te vorderen in de boekhouding van zijn schuldenaar teneinde mogelijke verhaalsobjecten vast te stellen. De Hoge Raad oordeelde dat de schuldenaar weliswaar op grond van artikel 475g Rv verplicht is inlichtingen te verschaffen ‘omtrent zijn inkomens- en vermogenspositie en omtrent voor verhaal vatbare goederen’, maar het afleggen van rekening en verantwoording dan wel het overleggen van de boekhouding kan slechts door een beperkte kring van personen worden gevorderd. Een gewone schuldeiser behoort niet tot die kring. Als de schuldeiser een dergelijke vérgaande openheid van financiële zaken wenst, dient hij het faillissement van zijn schuldenaar aan te vragen. De curator kan vervolgens ten behoeve van de gezamenlijke schuldeisers afgifte van de boekhouding bewerkstelligen.

In lagere rechtspraak van na dit arrest gingen sommige rechters echter verder dan de Hoge Raad.

Zo veroordeelde het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden in 2013 een schuldenaar tot betaling van een geldsom, waarbij ook de nevenvordering van de schuldeiser toegewezen werd, eruit bestaande dat de schuldenaar zou worden veroordeeld ‘tot het doen van schriftelijke

opgaaf, door middel van een in Nederland gevestigde registeraccountant, van alle voor verhaal vatbare vermogensbestanddelen van Vernhout en/of zijn echtgenote'.⁵ Als grondslag daarvoor hanteerde het gerechtshof de hiervoor geciteerde zin uit 'Tripels/Masson' over de inkomens- en vermogenspositie. De tussenkomst van een registeraccountant vloeide volgens het gerechtshof voort uit de redelijkheid en billijkheid.

Van recentere datum zijn uitspraken van de Almeloze en Haagse voorzieningenrechters, die beide ook veel verder gingen dan de Hoge Raad in 'Tripels/Masson'.⁶ In beide zaken werden de debiteuren veroordeeld om inzage te geven in hun gehele vermogen, zonder de beperkingen die de Hoge Raad had geschetst. De Haagse voorzieningenrechter oordeelde verder dat ook buitenlandse inkomsten inzichtelijk dienden te worden gemaakt.

Met het arrest van de Hoge Raad van 26 november 2021⁷ zal een vordering tot algehele inzage in het vermogen naar verwachting niet snel meer worden toegewezen. In de zaak die tot dat arrest leidde, ging het om een schuldenaar die was veroordeeld tot betaling van een bedrag van ruim 50.000 euro. De schuldeiser liet executoriaal derdenbeslag leggen onder de Sociale Verzekeringsbank op de AOW-uitkering die de schuldenaar ontving. De beslagvrije voet⁸ werd daarbij niet toegepast; de deurwaarder volgde het standpunt van de schuldeiser dat de schuldenaar in Turkije woonachtig was en aldaar over aanvullend vermogen beschikte.

In kort geding vorderde de schuldenaar onder andere opheffing van het beslag, althans toepassing van de beslagvrije voet. De schuldeiser eiste in reconventie dat de schuldenaar zou worden veroordeeld tot het verstrekken van een gedetailleerde en met bewijsstukken onderbouwde opgave van zijn volledige binnenlandse en buitenlandse inkomens en vermogen, één en ander conform artikel 475g (oud) Rv.⁹ Voorzieningenrechter en gerechtshof oordeelden dat de schuldeiser de beslagvrije voet toe diende te passen en wezen de reconventionele vorderingen af.¹⁰ Het hof overwoog daartoe, dat de inlichtingenplicht van de schuldenaar op grond van artikel 475g Rv beperkt was tot Nederland, gelet op het feit dat artikel 430 Rv niet in tenuitvoerlegging *buiten* Nederland voorziet.

Daarnaast beperkt de bevoegdheid van de deurwaarder (aan wie de informatie moet worden verstrekt) zich volgens het hof tot Nederlands grondgebied, dus ook om die reden moesten volgens het hof alleen Nederlandse bronnen van inkomsten worden gemeld.

De schuldeiser ging in cassatie. De Hoge Raad oordeelde allereerst dat de informatieplicht van artikel 475g (oud) Rv niet zover gaat dat de schuldenaar ook

verplicht is opgave van zijn *vermogen* te doen. Wel oordeelde de Hoge Raad dat de schuldenaar van al zijn inkomsten, waar ook ter wereld, opgave moet doen. De wetgever heeft in artikel 475e (oud) Rv bepaald dat bij schuldenaren die buiten Nederland wonen of verblijven geen beslagvrije voet geldt, tenzij de schuldenaar aantoonde dat hij buiten deze inkomsten onvoldoende middelen van bestaan heeft. Daarom moet worden aangenomen dat de schuldenaar diens buitenlandse inkomsten ook op grond van artikel 475g (oud) Rv dient op te geven aan de deurwaarder. Op dit punt vernietigt de Hoge Raad het arrest van het hof dan ook.

Conclusie na het arrest van 26 november 2021 is dat inzage in het vermogen van de schuldenaar niet gemakkelijk haalbaar lijkt te zijn voor een gewone schuldeiser. Wel dient de debiteur *al* zijn inkomsten inzichtelijk te maken, ongeacht in welk land die worden genoten.

— **Arent Jan Oskam is advocaat bij Wybenga Advocaten.**

Noten

- 1 Artikel 475aa Rv; de deurwaarder kan zich eveneens rechtstreeks tot bankinstellingen wenden met de vraag of die instellingen gelden van de debiteur onder zich hebben.
- 2 Artikel 720 Rv.
- 3 Zie bijvoorbeeld voorzieningenrechter rechtbank Amsterdam 18 september 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:6641.
- 4 HR 20 september 1991, ECLI:NL:HR:1991:ZC0338, NJ 1992, 552 m.nt. J.B.M. Vranken.
- 5 Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 15 januari 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:BZ1981, JOR 2013, 331 m.nt. C.D.J. Bulten.
- 6 Voorzieningenrechter rechtbank Den Haag 18 juni 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:5510, JBPPr 2020, 80 m.nt. A.S. Steneker; voorzieningenrechter rechtbank Overijssel 29 juli 2020, ECLI:NL:RBOVE:2020:2547, JBPPr 2020, 83 m.nt. J.W. Westenberg.
- 7 HR 26 november 2021, ECLI:NL:HR:2021:1776. Dit arrest ging weliswaar over artikel 475g Rv zoals dat vóór 1 januari 2021 luidde, maar de verplichting van de debiteur was in de oude versie van het artikel niet anders dan in de huidige.
- 8 Als bedoeld in artikel 475b e.v. Rv.
- 9 Tot 1 januari 2021 luidde de tekst van de eerste volzin van lid 1 van dat artikel: 'Een schuldenaar is verplicht aan een deurwaarder die gerechtigd is tegen hem beslag te leggen, desgevraagd zijn bronnen van inkomsten op te geven.' Sinds 1 januari 2021 luidt de tekst van de eerste volzin van lid 1: 'Een schuldenaar is verplicht aan een deurwaarder die gerechtigd is ten laste van hem beslag te leggen, desgevraagd zijn bronnen van inkomsten op te geven, alsmede voor de vaststelling van de beslagvrije voet benodigde gegevens te verstrekken voor zover deze gegevens niet door de deurwaarder kunnen worden verkregen op grond van de artikelen 475ga en 475gb.'
- 10 Gerechtshof Amsterdam 14 april 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:1106; de uitspraak van de voorzieningenrechter is niet gepubliceerd.